

Kunnanvaltuusto	§ 10	08.02.2021
Kunnanhallitus	§ 33	22.02.2021
Sivistyslautakunta	§ 36	12.10.2021

Valtuustoaloite: Kouluille yhtenäiset toimintamallit kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistilanteiden hoitoon

70/00.02.00/2021

Kunnanvaltuusto 08.02.2021 § 10

Kokoomuksen valtuustoryhmä ja muut allekirjoittaneet esittivät seuraavan valtuustoaloitteen valtuuston kokouksessa 8.2.2021:

"Valtuustoaloite: Kouluille yhtenäiset toimintamallit kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistilanteiden hoitoon.

Lasten ja nuorten pahoinvointi on lisääntynyt ja siihen on monia syitä. Yhtenä lasten ja nuorten pahoinvoinnin syynä on koulukiusaaminen. Kiusaaminen on sitkeä ja vakava ongelma, joka pesii edelleenkin yhteiskunnassamme ja myös omassa kunnassamme sekä koulu yhteisöissä. Meidän onkin tehtävä lannistumattomasti työtä kiusaamista vastaan, sillä pahimmillaan kiusaaminen voi jättää jälkeensä koko elämän mittaisia, syviä vaurioita. On myös muistettava, että kiusaaminen ei jätä jälkeä vain uhriin vaan myös kiusaajaan.

Kiusaaminen muuttaa ilmiönä jatkuvasti muotoaan ja kehittyy, ja silloin myös kiusaamisen ehkäisy ja kiusaamistilanteiden hoitamisen on kehityttävä. Kouluissa on omat ohjeensa ja toimintatapansa kiusaamistilanteiden hoitamiseen. Mäntsälässä nämä käytännöt eivät ole yhtenäisiä. Se tarkoittaa sitä, että yhdessä koulussa käytännöt toimivat, toisessa eivät. Tässä piilee myös merkittävä yhdenvertaisuusongelma.

Tarkoituksenmukaista on alkaa puhumaan kouluissa tapahtuneista lainvastaisista teoista, jotka täyttävät rikoksen tunnusmerkistön kiusaamisen sijaan, koska se ei kerro teon vakavuudesta mitään. Sen alle voi mennä teot toisen oppilaan lyijykynän katkaisemisesta törkeään pahoinpitelyyn. Asioista on puhuttava niiden oikeilla nimillä. Tekoihin on puututtava ja reagoitava viipymättä sekä tehdyt toimenpiteet dokumentoitava.

Kiusaamiskäytäntöjen hoitamiseen pitää kunnassamme olla selvät toimintamallit ja myös selvä, vastuullinen taho, joka vastaa toiminnasta ja sen aktiivisesta kehittämisestä. Kiusaamistilanteiden hoitamiseen pitää ottaa paremmin mukaan eri yhteistyötahoja. Kuntaorganisaatiossakin on toimintoja ja toimijoita, joita voidaan käyttää menestyksellä kiusaamistilanteiden hoitamiseen, mutta niitä ei hyödynnetä. Sovittelutoimi on hyvä esimerkki toiminnoista, joita ei kiusaamistapausten hoidossa käytetä riittävän tehokkaasti hyväksi.

Aloite on kustannusneutraali. Sen toteuttaminen ei vaadi uusien toimijoiden tai resurssien palkkausta eikä lisäystä. Suunnittelutyö voidaan tehdä moniammatillisesti eri toimijoiden kanssa yhteistyössä. Käytännössä

mitään uutta ei tarvitse keksiä, sillä hyviä, toimivia käyttöjä ja malleja on jo olemassa, on vain rakennettava toimiva kokonaisuus. Loistava esimerkki tällaisesta selkeästä toimintamallista löytyy Etelä-Karjalasta. Käytäntöjen jalkauttaminen kouluihin voidaan toteuttaa työpaikkakoulutusten yhteydessä.

Mäntsälän on tehtävä tarvittavat toimenpiteet, jotta kunnassamme koulu on jokaiselle lapselle turvallinen paikka ja Mäntsälä on paras paikka lapselle. Meillä on täydet mahdollisuudet tuo tavoite saavuttaa, jos vain teemme tarvittavat ja oikeat toimenpiteet. Meillä on mahdollisuus nousta tätä kautta kunnaksi, jossa kiusaamista vastaan tehdään nykyistä vielä aktiivisemmin ja tehokkaammin töitä. Se olisi puolestaan varsin väkevä veto- ja pitovoimatekijä.

1. Kokoomuksen valtuustoryhmä ja me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Mäntsälän kunta yhtenäistää kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistilanteiden hoitamiseen liittyvät toimintamallit ja käytännöt.

2. Esitämme myös, että Mäntsälän kunta nimittää vastuullisen tahon, jonka tehtävänä on aktiivisesti kehittää kiusaamisen ehkäisemiseen liittyviä toimintatapoja, ja joka valvoo toimintaa sekä suunnitelmien ja käytäntöjen toteuttamista Mäntsälän kouluissa.

Mäntsälässä 8.2.2021

Kokoomuksen valtuustoryhmä"

Päätös: Valtuusto päätti lähettää aloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite 1. Aloite

Kunnanhallitus 22.02.2021 § 33

Kunnanjohtajan päätösesitys

Kunnanhallitus lähettää aloitteen kasvatus- ja sivistyslautakunnan valmisteltavaksi.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Sivistyslautakunta 12.10.2021 § 36

Perusopetuslain 29 §:n mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Opetussuunnitelman perusteiden (2014, 79) mukaan siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa.

Koulussa tapahtuvaa kiusaamista luonnehtii usein se, että kiusaaminen ei ole tasa-arvoisten ja yhtä voimakkaiden välistä nahistelua vaan kiusattu on

alakynnessä ja puolustuskyvytön. Yksittäinen riita tai konflikti ei ole kiusaamista. Kiusaajalla tai kiusaajilla on enemmän valtaa. Kiusaaja on usein kiusaamisen kohdetta vanhempi, vahvempi, isompi tai ulospäin suuntautuneempi. Mll:n mukaan kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, seurasta pois sulkemista, ilkeitä puheita – mitä tahansa sellaista, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Kiusaaminen merkitsee usein uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. (www.mll.fi)

Kiusaaminen käsitteenä on epämääräinen ja vähättelevä. Kiusaamista ei ole laissa määritelty. Joskus kiusaaminen on rikos ja siitä pitää tehdä rikosilmoitus poliisille. Kiusaamiseen liittyviä rikosnimikkeitä voivat olla pahoinpitely, kunnianloukkaus, yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen tai laitton uhkaus. (https://poliisi.fi/koulukiusaaminen-voi-olla-rikos)

Lapsen ja nuoren kasvuun, sosiaalisiin suhteisiin ja niiden ylläpitämiseen kuuluu haasteita. Ne ovat myös taitoja, joita tulee harjoitella. Tätä tehtävää on määritelty kouluille opetussuunnitelmien kautta. Lapsen ja nuoren tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua, terveellisen ja turvallisen kasvuympäristön tukemista ja sosiaalisten taitojen kehittymisen tukemista tapahtuu lisäksi kodeissa, harrastuksissa ja muussa vapaa-ajalla. Meidän jokaisen tulee nähdä oma roolimme lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen tukemisessa. Me kaikki tarvitsemme siinä työssä tukea ja yhteistyötä.

Opetuspalveluiden tavoitteena (Kunnanvaltuusto 16.11.2020 § 80) on kehittää koulukohtaisia, hyvinvointia ja kiusaamisen vastaista toimintaa edistäviä menetelmiä yhteistyössä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Kaikille kouluille yhteisen toimenpideohjelman tavoitteena on yhtenäistää kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisemisen ja siihen puuttumisen työtä ja vaikuttavuutta. Toimenpideohjelman tavoitteena on lisäksi tukea käytössä olevien toimintatapojen ja sidosryhmäyhteistyön kehittämistyötä.

(Valmistelija / lisätietoja: opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi / vt. varhaiskasvatuspäällikkö Tiina Korhonen, sähköposti tiina.j.korhonen(@)mantsala.fi / vt.vapaa-aikapäällikkö Vuokko Leirimaa, sähköposti vuokko.leirimaa(@)mantsala.fi)

Palvelualuejohtajan päätösesitys:

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä esittelytekstin mukaisen selvityksen aloitteen johdosta ja esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto päättää katsoa kokoomuksen valtuustoryhmän aloitteen 8.2.2021 §10 tulleen käsitellyksi.

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä aloitteen vastauksen yhteydessä valmistellun toimenpideohjelman kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi 2021.

Päätös: Sivistyslautakunta päätti hyväksyä esityksen.

Liite 1. Toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän
ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi 2021